

Motion till riksdagen 2009/10:U6

av **Hans Linde m.fl. (v, s, mp)**
med anledning av prop. 2009/10:84

Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina insats utanför Somalias kust (operation Atalanta)

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325, 1612 och 1820.
2. Riksdagen godkänner regeringens förslag under den ytterligare förutsättningen att klargörande av problematiken med eventuella tillfångatagna pirater kan göras enligt vad som anförs i motionen.

Motivering

EU-insatsen operation Atalanta inleddes den 8 december 2008 och grundar sig på ett flertal resolutioner i FN:s säkerhetsråd. I november 2009 förlängde FN:s säkerhetsråd, genom resolution 1897, insatsens bemyndigande till att sträcka sig till december 2010.

Insatsen ska framför allt ge skydd åt FN:s livsmedelsprogram (WFP) humanitära hjälpsändningar. Insatsen ska också kunna eskortera handelsfartyg, däribland svenska, samt vidta åtgärder för att förebygga, avvärja och bekämpa sjöröveri och väpnade rån som begås i de områden där insatsen genomförs.

I propositionen föreslås det svenska bidraget bestå av HMS Carlskrona med bl.a. en helikopterenhet och en säkrings- och bordningsstyrka. Det väpnade bidraget ökar jämfört med förra året med 15 personer och uppgår totalt till 465 personer.

Somalia är ett av världens fattigaste länder och härjas av konflikter sedan lång tid. Den humanitära situationen bedöms vara en av de svåraste i Afrika. Befolkningen lider av konflikten och av torka. Man drabbas också av de höga livsmedelspriserna. Av befolkningen är 43 % fortsatt i akut behov av nöd-

Fel! Okänt namn på

hjälp. Insatserna handlar framför allt om livsmedelsbistånd, främst genom WFP. Sjötransporter är avgörande för att WFP ska kunna nå fram med sin hjälp. 90 % av WFP:s sändningar går sjövägen och dessa transporter hotas av den ökande sjörövarverksamheten utanför Somalias kust.

Till följd av inbördeskrigen i Somalia har uppemot tre fjärdedelar av befolkningen någon gång fått lämna sina hem. Många lever fortfarande som flyktingar. Färre än var tredje invånare har tillgång till rent vatten och barnadödligheten är mycket hög.

Somalia har inte haft en fungerande regering med kontroll över hela territoriet sedan 1991 och situationen är mycket svår. Sedan en tid tillbaka finns en övergångsregering, och samtal mellan de olika parterna äger rum inom ramen för den s.k. Djiboutiprocessen. Både säkerhetsläget och det politiska läget är dock mycket komplicerat.

Sverige har ett utvecklingspartnerskap med Somalia. Utvecklingsbiståndet var 2008 drygt 60 miljoner kronor, och utöver detta bidrog Sverige med ca 100 miljoner i humanitärt stöd. Sverige är också medlem i den internationella kontaktgruppen för Somalia. Vi anser att det är angeläget att det internationella samfundet bidrar till en utveckling som syftar till ett fredligt, jämlikt och demokratiskt samhälle där de mänskliga rättigheterna respekteras. Vi vill stödja försoningsarbete och uppbyggnad av en fungerande civilsektor. Det är också viktigt att verka för säkerhetsfrämjande insatser som demobilisering och återintegrering av tidigare soldater och barnsoldater. Det bör också stå klart att enbart operation Atalanta inte löser de grundläggande problemen i Somalia, utan det krävs att man kombinerar den militära insatsen med ett arbete som bekämpar orsaken till piratverksamheten: fattigdom och utfiskning.

Propositionen nämner kortfattat att sedan regeringen och landets administration föll samman 1991 har Somalia inte kunnat freda sitt territorium till lands eller till havs med ett utbrett illegalt fiske som resultat. Fiskbeståndet har reducerats och inkomstmöjligheterna för somaliska fiskare har begränsats, vilket resulterat i att lokala fiskare tagit till sjöröveri som sin försörjningsmetod.

Vi anser att regeringens proposition inte identifierar detta problem och denna bidragande orsak till sjöröveriets uppkomst tillräckligt. Bland annat har EU:s överdimensionerade och subventionerade fiskeflotta och andra fiskeflottor från väst aktivt medverkat till att illegalt reducera fiskbeståndet avsevärt och att fartyg från väst medvetet förgiftat Somalias kust och hav genom att dumpa radioaktivt och annat giftigt avfall i havet med allvarliga konsekvenser för miljö och människa. Så sent som i juli 2008 larmade FN:s sändebud i Somalia om att havet utanför det krigshärjade landet blivit en soptipp för miljöfarligt avfall från Europa.

Statistik från Internationella handelskammaren (ICC) visar att somaliska pirater varit inblandade i 217 fall av sjöröveri, där 47 fartyg kapats och 867 besättningsmedlemmar hållits som gisslan under 2009. De somaliska piraterna står för mer än hälften av fallen av sjöröveri i världen.

Vi anser att ett nytt svenskt deltagande i insatsen är väl motiverat genom den mycket svåra humanitära situationen och genom att insatsen bidrar till att

Fel! Okänt namn på

WFP:s sändningar kan nå fram. Insatsen utgör ett viktigt stöd till FN:s verksamhet.

Vi anser vidare att det är positivt att Kustbevakningen kompletterar denna insats med sin kompetens.

Vi konstaterar att insatsen sker med ett tydligt avgränsat mandat avseende tidsgräns och personalram. Vi konstaterar vidare att det i regeringens proposition är anvisat ett utrymme för eventuella förstärknings- och evakueringsinsatser.

Vi har tidigare konstaterat avsaknaden av skrivningar om FN:s resolutioner 1325 om kvinnor, fred och säkerhet samt 1612 om barn i väpnad konflikt. Vi konstaterar att resolution 1612 fortfarande inte nämns samt att skrivningarna om resolutionerna 1325 och 1820 är mycket generellt hållna och inte tillfredsställande.

Vi vill också på nytt lyfta fram den komplicerade frågan om hur man ska hantera en situation där pirater har tillfångatagits. Detta ska ske enligt folkrätten och med respekt för de mänskliga rättigheterna, vilket vi anser måste vara en förutsättning. Vi har sett hur länder som tidigare varit involverade i skyddsverksamheten har haft att hantera stora juridiska komplikationer. EU har under 2009 ingått avtal med Kenya och Seychellerna. Det råder oklarhet om huruvida Kenya kommer att fullfölja sina skyldigheter enligt avtalet. Vi kommer under riksdagsbehandlingen av propositionen att begära klargöranden av regeringen angående denna problematik.

Stockholm den 3 februari 2010

Hans Linde (v)

Gunilla Wahlén (v)

Carina Hägg (s)

Anders Karlsson (s)

Peter Jonsson (s)

Peter Rådberg (mp)

Urban Ahlin (s)

Kent Härstedt (s)

Åsa Lindestam (s)

Max Andersson (mp)